

УДК [005.52.005.33]:614.215

**СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧІ
ЗАКЛАДИ ДЛЯ ДІТЕЙ: РЕЗУЛЬТАТИ SWOT-АНАЛІЗУ****Гопкало Л. М.***Київський національний торговельно-економічний університет*

В умовах економічної та соціальної кризи в Україні гостро стоїть проблема оздоровлення та повноцінного відпочинку дітей. Мета статті полягає в дослідженні середовища функціонування соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей, їх слабких та сильних сторін за допомогою класичного методу стратегічного дослідження - SWOT-аналізу. З метою вивчення ринкового середовища вище згаданих підприємств, дослідження проблем розвитку підприємств, їх можливостей у процесі дослідження використано такі загальнонаукові та специфічні методи пізнання як, методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, абстрактно-логічний метод. За результатами проведеного дослідження визначено стан матеріально-технічної бази для обслуговування дітей, ринкової ситуації, виявлено сучасні особливості умов функціонування підприємств, напрямів подальшого їх розвитку, визначено основні складові профілю діяльності соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей. Наукова новизна отриманих результатів полягає у встановленні закономірностей та тенденцій подальшого розвитку соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей, визначенні шляхів подальшого їх розвитку. Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання для розробки стратегічних заходів щодо мобілізації державних зусиль та приватного підприємництва на підвищення рівня розвитку соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей. Подальші дослідження спрямовані на вивчення ресурсного потенціалу, можливостей ринку, механізму мобілізації соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей в Україні.

Ключові слова: SWOT-аналіз, соціальний туризм, соціально-орієнтовані заклади, лікувально-оздоровчі заклади, діти

UDC [005.52.005.33]:614.215

**SOCIAL ORIENTED MEDICAL AND RECREATIONAL FACILITIES
FOR CHILDREN: RESULTS OF THE SWOT-ANALYSIS****Hopkalo L.***Kyiv National University of Trade and Economics*

Under conditions of economical and social crisis in Ukraine there is a pressing problem of health and proper recreation of children. The aim of the article is to research environment of functioning of socially oriented medical and recreational facilities for children, their weak and strong sides by using the classical method of

strategic research - SWOT-analysis. General scientific and specific methods of cognition such as: analysis, synthesis, induction, deduction, abstract and logical methods, are used in the research process and aimed to study the market environment of the above mentioned businesses, research problems of enterprises' development capacities. According to the results of research, the conditions of material and technical basis for children services, market situation, modern peculiarities of enterprises' functioning conditions and directions of their further development, main components of activity profile of socially oriented medical and recreational facilities for children have been determined. Scientific novelty of the received results consists in establishment of consistency and tendencies of further development of socially oriented medical and recreational facilities for children, definition of ways for their further development. The practical significance of obtained results is in possibility of their implementation for development of strategic measures on mobilization state regulations and private business to improve the level of development of social oriented medical and recreational facilities for children. Further researches are aimed to explore the resource potential, market possibilities, and mechanism of mobilization of socially oriented medical and recreational facilities for children in Ukraine.

Keywords: SWOT-analysis, social tourism, social oriented facilities, medical and recreational facilities, children

Актуальність проблеми. Соціальна підтримка верств населення, які можуть зазнавати негативного впливу ринкових процесів, з метою забезпечення відповідного життєвого рівня, тобто заходи, що включають надання правової, фінансової, матеріальної допомоги окремим громадянам (найбільш вразливим верствам населення), а також створення соціальних гарантій для економічно активної частини населення включає заходи направлені надання умов для оздоровлення та відпочинку не тільки дорослого населення, а і дітей. В сучасних умовах у туристичному середовищі соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей, що ускладнюють досягнення господарських цілей на основі класичних теорій управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі аспекти, пов'язані з ситуацією, що склалася на ринку соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей висвітлені у пацях Н. Ведмідь [5], Л. Ільїна [8], А. Калініченко [6], Я. Кашуба [7], М. Наказний [10], О. Смик [11], та інші. Разом з тим, проблемні питання дослідження стану та розвитку соціально-оздоровчих лікувально-оздоровчих закладів для дітей розроблені ще недостатньо і відтак, потребує подальшого дослідження.

Метою дослідження є SWOT-аналіз діяльності соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей, визначення пріоритетних напрямів їх розвитку, стратегії діяльності.

При цьому SWOT-аналіз розглядається як процес встановлення зв'язків між найхарактернішими для підприємства можливостями, загрозами, сильними (перевагами) та слабкими сторонами, результати якого в подальшому можуть бути використані для формулювання і вибору стратегій підприємства [9].

Результати дослідження. З посиленням техногенного навантаження спричиненого процесами індустріалізації та урбанізації, політичних і економічних проблем, які негативно впливають на здоров'я дорослих і дітей, призводить людей до стресів і викликає у них потребу у оздоровленні поза межами їх постійного проживання. Це стає вже не розкішшю, а природною необхідністю. Але у кожній країні існують певні групи людей, які через брак коштів просто не можуть собі дозволити подорожувати. Сюди відносяться і малозабезпечені громадяни, і багатодітні сім'ї, інваліди, студенти тощо. Саме ці верстви населення потребують всілякої підтримки для участі в туризмі, яку може надати їм лише реалізація ідей соціального туризму. Лікувально-оздоровчий туризм є одним із напрямів розвитку соціального туризму для дітей в Україні, який покликаний забезпечити здорове підрастаюче покоління.

Проблему оздоровлення та повноцінного відпочинку дітей ефективно розв'язують дитячі оздоровчі табори, санаторії, дитячі центри. Головним їх завданням слугує оздоровлення і відпочинок дітей, поновлення фізичних і духовних сил підрастаючого покоління. Вивчаючи законодавчу базу щодо державного регулювання туристичної діяльності, а саме Закон України «Про туризм» і, прийнятих, відповідно до нього певних постанов та рішень, у статті 6 другого розділу «Державна політика та державне регулювання», можна знайти таке твердження: «Одним з пріоритетних напрямків державної політики в галузі туризму є забезпечення доступності туризму та екскурсійних відвідувань для дітей, молоді, людей похилого віку, інвалідів та малозабезпечених громадян шляхом запровадження пільг стосовно цих категорій громадян» [1, 2].

В рамках загальнодержавної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини», Міністерство

соціальної політики та праці розробило Державну цільову соціальну програму оздоровлення і відпочинку дітей та розвитку мережі дитячих оздоровчих закладів на період до 2017 року. Основними завданнями програми є: забезпечення доступності та якості послуг оздоровлення і відпочинку; збільшення кількості оздоровлених дітей і передусім – незахищених категорій (діти-сироти, діти позбавлені батьківського піклування, діти-інваліди, діти потерпілі від наслідків Чорнобильської катастрофи, діти з багатодітних і малозабезпечених сімей); удосконалення мережі закладів оздоровлення та відпочинку дітей; реконструкція та відновлення роботи закладів, що тривалий час не працювали; ремонт закладів оздоровлення та відпочинку дітей; будівництво й відкриття нових закладів; запровадження новітніх телекомунікаційних технологій; стимулювання власників – утримувачів дитячих оздоровчих закладів різних форм власності. Витрати на цю програму становитимуть три мільярди 26 мільйонів 617 тисяч гривень, тобто 605 мільйонів гривень на рік [2].

В Україні щорічно з середини 1990-х рр. на 0,5% зростає кількість дітей-інвалідів. Якщо говорити про рівні захворюваності дітей, то він щороку зростає. Починає з середини 90-х років ми спостерігаємо за зростанням приблизно на 0,5% (у рік) дітей з інвалідністю [4].

На сьогодні в Україні готові прийняти дітей понад 16,8 тисячі лікувально-оздоровчих закладів. З них 180 дитячих санаторіїв, 269 спортивно-оздоровчих таборів, 689 заміських закладів, 714 таборів праці та відпочинку і майже 15 тис. таборів з денним перебуванням. Та все ж, майже вдвічі за останні п'ять років в Україні зменшилася кількість дитячих закладів оздоровлення та відпочинку. Кількість будинків відпочинку і пансіонатів зменшилася більш ніж на 73%. Також зменшилася кількість санаторіїв і профілакторіїв: за часів Радянської влади в Україні нараховувалось 279, залишилося 79. А закладів дитячого відпочинку за 5 років поменшало на 7 тисяч. об'єктів. [7].

Як правило, країни, які потрапляють в економічну кризу, завжди переживають часи, коли йде спад фінансування всіх питань, пов'язаних з правами дитини - чи то медичне обслуговування, то чи освітні послуги. Крім того більшість дитячих таборів практично приватизовані. Держава тільки закуповувала путівки в тих таборах, які готові були надати оздоровчі послуги дітям, проводилися тендери, перевірки готовності.

З'явилась нова тенденція - волонтерами організуються табори. Це табори в більшій мірі призначені для оздоровлення дітей із зони АТО. Там йде посилена робота з цими дітьми, більш спрямована на психологічну підтримку, щоб виводити їх зі стресу, в якому їм доводиться жити останнім часом. Ці табори повністю утримуються волонтерами. Вони теж реєструються як оздоровчі установи в місцевих органах влади, але держава ніякої участі у фінансуванні не бере.

Всебічне дослідження ситуації, що склалася, розробка пропозицій щодо розвитку лікувально-оздоровчих підприємств для дітей – учасників соціального туризму, неможлива без застосування класичних методик та інструментарію. Для виявлення та аналізу їх сильних і слабких сторін, ринкових загроз та можливостей ми пропонуємо здійснити за допомогою методу SWOT-аналізу. В процесі SWOT-аналізу здійснюється аналіз сильних та слабких сторін досліджуваних підприємств як у її внутрішньому, так і у зовнішньому середовищі. Внутрішнє середовище підприємств являє собою сукупність всіх внутрішніх змінних організацій, які визначають процеси їх життєдіяльності.

Сильні й слабкі сторони соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей, так само як загрози й можливості в зовнішньому середовищі, визначають умови їх успішного функціонування. Результати експертної оцінки відображаються в профілі діяльності досліджуваної групи підприємств (табл. 1).

Таблиця 1 - Профіль діяльності соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей

Показники	Бали		
	1	2	3
1. Ступінь досягнення цілей		x	
2. Рівень ринкових ризиків		x	
3. Ступінь ефективності організаційної структури		x	
4. Рівень комунікаційних зв'язків з ринком		x	
5. Стиль керівництва		x	
6. Рівень прибутку	x		
7. Частка ринку			x
8. Система контролю якості обслуговування		x	
9. Широта асортименту		x	
10. Гнучкість цінової політики	x		
11. Система маркетингових заходів	x		
12. Впровадження інноваційних технологій	x		
13. Стан матеріально-технічної бази	x		
14. Кваліфікаційний склад кадрів			x
15. Ступінь умотивованості кадрів	x		
16. Організаційна культура		x	
17. Фінансовий стан підприємств	x		

Складено автором

Оцінка фактору внутрішнього середовища в 3 бали свідчить про сильну сторону підприємств, а оцінка в 1 бал - про слабку сторону діяльності підприємств.

У таблиці 2. відображена оцінка сильних і слабких сторін соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей. У переліку сильних і слабких сторін відіб'ємо оцінку ступеня значимості фактору для підприємства, використовуючи шкалу експертних оцінок від 1 до 3 балів.

Після аналізу зовнішнього й внутрішнього середовища досліджуваних підприємств й складання переліку сильних і слабких сторін, а також загроз і можливостей (I етап SWOT-аналізу) встановимо лінії зв'язків, тобто парні комбінації між ними.

Таблиця 2 - Перелік сильних і слабких сторін соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей

Аспект внутрішнього середовища	Сильні сторони	Оцінка фактору по ступені впливу на підприємство у балах	Слабкі сторони	Оцінка фактору по ступені впливу на підприємство у балах
1. Організація управління	- демократичний стиль	3	- контроль якості обслуговування	2
2. Маркетинг	-	-	- маркетингова діяльність	2
3. Технологія готельного обслуговування	-	-	- система обслуговування	3
4. Рівень медичного обслуговування	-	-	- медичне обладнання та процедури	2
5. Матеріально-технічна база	-	-	- стан приміщень та обладнання	3
6. Персонал	- віковий склад персоналу - кваліфікаційний склад персоналу	3 3	- плінність кадрів - ступінь умотивованості кадрів	3 2
7. Фінанси	- фінансові потоки з боку держави, спілок та фондів	2	-	-
8. Організаційна культура й імідж	-	-	- ефективна організаційна культура	2

Складено автором

Для визначення ланцюжків зв'язків складемо матрицю SWOT (рис. 1). У ліву частину матриці - SWOT запишемо виявлені сильні й слабкі сторони підприємства з оцінкою їхньої значимості, а у верхню частину матриці - виявлені можливості й погрози зовнішнього середовища з оцінкою їхньої значимості для підприємств.

		Можливості: - розвиток економіки країни (O1); - соціально-політична стабільність (O2); - обґрунтоване законодавство (O3); - входження у нові ринки (сегменти) (O4); - розширення асортименту медичних послуг (O5); - впровадження новітніх технологій готельного обслуговування (O6) - збільшення фінансування відпочинку соціальних туристів (O7)	2 1 2 3 2 3 2	Загрози: - економічна нестабільність (T1); - соціально-політична нестабільність (T2); - ймовірність бездіяльності соціальних фондів і організацій (T3); - уповільнений темп зростання споживчого ринку (T4); - період спаду у життєвому циклі підприємств (T5); - зменшення або повне припинення державної фінансової підтримки (T6) - зміни в пріоритетах потреб споживачів (T7)	2 2 1 1 0 3 2
Сильні сторони: - контроль якості обслуговування (S1) - демократичний стиль управління (S2) - віковий склад персоналу (S3) - кваліфікаційний склад персоналу (S4) - ефективна організаційна культура (S5) - рекреаційні ресурси (S6) - низькі витрати (S7)	2 2 3 3 2 3 2	Поле СiM	Поле СiЗ		
Слабкі сторони: - маркетингова діяльність (W1) - асортимент послуг (W2) - фінансовий стан підприємств (W3) - стан матеріально-технічної бази (W4) - плінність кадрів (W5) - ступінь умотивованості кадрів (W6) - організаційна культура й імідж (W7)	2 3 3 2 2 3 2	Поле СЛМ	Поле СЛЗ		

*Рис. 1. Матриця SWOT соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей
Складено автором*

На основі складеної матриці - SWOT в кожному полі матриці встановимо й проаналізуємо всі парні комбінації сильних, слабких сторін підприємства з можливостями й погрозами в зовнішнім середовищі, орієнтуючись на оцінку значимості в балах даних факторів. Це дозволяє сформулювати конкретний перелік слабких і сильних сторін лікувально-оздоровчих підприємств, а також загроз і можливостей.

Встановлення зв'язків між найбільш впливовими слабкими і сильними сторонами організації, загрозами і можливостями зовнішнього середовища - заключний етап процесу SWOT-аналізу.

Підсумкова матриця дала можливість визначити парні комбінації сильних сторін і можливостей соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей, а також найслабші сторони та загрози. При визначенні можливих напрямів розвитку підприємства в даному полі матриці необхідно орієнтуватися на максимальну значимість можливостей у зовнішній середовищі й максимальній оцінці слабких сторін підприємства.

Для встановлення взаємозв'язків збудуємо матрицю SWOT- аналізу (табл. 3).

Таблиця 3 - Підсумковий вигляд матриці SWOT- аналізу

Сильні сторони	Можливості							Загрози						
	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7
S1	2/2	2/1	2/2	2/3	2/2	2/3	2/3	2/2	2/2	2/1	2/0	2/3	2/3	2/2
S2	2/2	2/1	3/2	3/3	2/2	3/3	2/3	2/2	2/2	2/1	2/0	2/3	2/3	2/2
S3	3/2	3/1	3/2	3/3	3/2	3/3	2/3	3/2	3/2	3/1	3/0	3/3	3/3	3/2
S4	3/2	3/1	3/2	3/3	2/2	3/3	2/3	3/2	3/2	3/1	3/0	3/3	3/3	3/2
S5	2/2	2/1	2/2	2/3	2/2	2/3	2/3	2/2	2/2	2/1	2/0	2/3	2/3	2/2
S6	3/2	3/1	3/2	3/3	3/2	3/3	3/3	3/2	3/2	3/1	3/0	3/3	3/3	3/2
S7	2/2	2/1	2/2	2/3	2/2	2/3	2/3	2/2	2/2	2/1	2/0	2/3	2/3	2/2
Слабкі сторони														
W1	2/2	2/1	2/2	2/3	2/2	2/3	2/3	2/2	2/2	2/1	2/0	2/3	2/3	2/2
W2	3/2	3/1	3/2	3/3	3/2	3/3	3/3	3/2	3/2	3/1	3/0	3/3	3/3	3/2
W3	3/2	3/1	3/2	3/3	3/2	3/3	3/3	3/2	3/2	3/1	3/0	3/3	3/3	3/2
W4	2/2	2/1	2/2	2/3	2/2	2/3	2/3	2/2	2/2	2/1	2/0	2/3	2/3	2/2
W5	1/2	1/1	1/2	1/3	1/2	1/3	1/3	1/2	1/2	1/1	1/0	1/3	1/3	1/2
W6	3/2	3/1	3/2	3/3	3/2	3/3	3/0	3/2	3/2	3/1	3/1	3/0	3/3	3/1
W7	2/2	2/1	2/2	2/3	2/2	2/3	2/0	2/2	2/2	2/1	2/1	2/0	2/3	2/1

Джерело: складено автором

Поле СіМ (сили і можливості) припускає заходи, що використовують сильні сторони підприємства для реалізації можливостей, що з'явилися в зовнішній середовищі. Такими комбінаціями є S2O4, S3O4, S4O4, S6O4, S6O6, що вказує найважливіші можливості для лікувально-оздоровчих підприємств – це впровадження новітніх технологій обслуговування (O6), входження у нові ринки (сегменти).

Поле СіЗ (сили і загрози) припускає заходи, що використовують сильні сторони для усунення загроз у зовнішньому середовищі. Ситуацію ускладнюють ринкові загрози, такі як: період спаду у життєвому циклі підприємств (Т5) та зменшення або повне припинення державної фінансової підтримки (Т6). Варто зауважити, що у лікувально-оздоровчих підприємствах працює багато людей здатних швидко вчитись, вони мають кар'єрні амбіції і це необхідно використовувати як важіль виживання у разі зменшення або повного

припинення державної фінансової підтримки, адже в умовах економічної кризи така загроза існує і посилюється.

Сильні сторони, як демократичний стиль управління (S2), віковий склад персоналу (S3), кваліфікаційний склад персоналу (S4), рекреаційні ресурси (S6) та їх подальше посилення посприяє розвитку цих підприємств. Існують у досліджуваних підприємств і слабкі сторони, набрали найбільше балів і є серйозною перешкодою для їх розвитку. Такими сторонами є: асортимент послуг (W2), фінансовий стан підприємств ступінь (W3), ступінь умотивованості кадрів (W6).

При визначенні можливих напрямів розвитку підприємства в даному полі матриці необхідно орієнтуватися на максимальну значимість можливостей у зовнішній середовищі й мінімальній оцінці слабких сторін підприємства. Можливості лікувально-оздоровчих підприємств, а саме входження у нові ринки (сегменти) (O4), впровадження новітніх технологій готельного обслуговування (O6), збільшення фінансування відпочинку соціальних туристів (O7) є рятівними для досліджуваних підприємств.

Поле СЛЗ (слабкість і загрози) припускає пропозиції, що мінімізують як слабкі сторони підприємств, так і погрози, що з'явилися в зовнішньому середовищі. Для виявлення альтернатив розвитку досліджуваних підприємств в полі СЛЗ (слабкість і загрози) варто орієнтуватися на максимальну оцінку 3 бали, як слабких сторін підприємства, так і погроз у зовнішньому середовищі. Комбінація асортимент послуг (W2) період спаду у життєвому циклі підприємств (T5) є доволі небезпечним сигналом для досліджуваних підприємств, адже саме реалізація послуг, їх якість та асортимент у значній мірі забезпечують тривалу життєдіяльність будь якого підприємства. Не меншу тривогу викликає комбінація фінансовий стан підприємств (W3), зменшення або повне припинення державної фінансової підтримки (T6), адже як вже раніше зазначалось більшість лікувально-оздоровчих підприємств у тому числі і для дітей отримують державні дотації. Досліджувані підприємства, не зважаючи на державну підтримку повинні формувати власні прибутки, і бути готовими до самостійного виживання на ринку.

Низький ступінь умотивованості кадрів (W6) разом із повним припиненням державної фінансової підтримки (T6) може привести до

краху підприємств. Не секрет, що лікувально-оздоровчі заклади в Україні переживають кризу у зв'язку з політичною і економічною нестабільністю, професійний персонал галузі покидає країну в пошуках кращих умов роботи в країнах Європи і Азії, що не сприяє стабілізації ситуації на ринку праці. Та, якщо у закладі працює налагоджена система мотивації праці та підприємство розвивається, персонал почуває себе комфортно і менш активно займається пошуком кращих умов праці.

На нашу думку, слід акцентувати увагу на комбінаціях: розширення асортименту послуг (W2) - входження у нові ринки (сегменти) (O4); розширення асортименту послуг (W2) - впровадження новітніх технологій обслуговування (O6); ступінь умотивованості кадрів (W6) - входження у нові ринки (сегменти) (O4); ступінь умотивованості кадрів (W6) - впровадження новітніх технологій обслуговування (O6).

Слід зауважити, що комбінація з мінімальним балом (1) слабкої сторони і максимально оціненої (3 бали) можливості ми розглядаємо як напрями розвитку підприємства. Такими комбінаціями є: плінність кадрів (W5) - входження у нові ринки (сегменти) (O4); плінність кадрів (W5) - впровадження новітніх технологій обслуговування (O6). Отже, формування напрямів ефективного розвитку лікувально-оздоровчих підприємств, що обслуговують соціальних туристів, пошук шляхів удосконалення системи мотивації працівників при впровадженні новітніх технологій обслуговування допоможе підприємствам впевнено розвиватись у майбутньому.

На класичній матриці SWOT-аналізу ми визначили місце досліджених підприємств («Д»), які знаходяться в полі СЛМ, що характеризує підприємства як слабких гравців на ринку, та не ефективно використовує можливості зовнішнього середовища (рис. 2).

	Можливості:	Загрози:
Сильні сторони:	Поле СiМ	Поле СiЗ
Слабкі сторони:	 Поле СЛМ	Поле СЛЗ

Рис. 2. Місце соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів для дітей на класичній матриці SWOT-аналізу

Примітка: «Д» - соціально-орієнтовані лікувально-оздоровчі заклади для дітей

Джерело: розроблено автором

Висновки. За результатами проведених досліджень можемо зазначити, що соціально-орієнтовані лікувально-оздоровчі заклади для дітей переживають часи кризи, що у свою чергу впливає на організацію їх роботи. Існування цих підприємств неможливе без державної підтримки та впровадження заходів ефективного менеджменту, а саме:

1. Не допустити перепрофілювання та закриття дитячих оздоровниць, вимагати внесення змін до законодавства України в частині відновлення фінансування оздоровлення дітей.

2. Державно-приватна підтримка може проявлятися у наданні пільг дитячим оздоровчим закладам на сплату комунальних послуг, оплати оренди за землю, енергоносіїв та до фінансування відпочинку дітей із спонсорських коштів, або за рахунок підприємств, де працюють батьки.

3. Соціальні партнери також можуть допомогти у виході із ситуації, що склалася шляхом дольової участі викупу путівок за рахунок коштів місцевих бюджетів, організацій профспілок, адміністрацій підприємств усіх форм власності, батьків та інших джерел.

4. При внесенні змін до місцевих бюджетів на 2017 рік у бюджетах районів та міст обласного підпорядкування передбачити кошти на оздоровлення та відпочинок дітей в стаціонарних закладах.

5. Провести заходи щодо удосконалення проведення моніторингу і щорічного надання узагальненої звітності про діяльність соціально-орієнтованих лікувально-оздоровчих закладів

6. Забезпечити ефективну систему мотивації персоналу досліджуваної категорії підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про туризм» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
2. Концепція Державної цільової соціальної програми оздоровлення та відпочинку дітей і розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку на період до 2017 року / Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 549-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/newsnpd?npdList_stind=21.
3. Наказ Міністерства соціальної політики від 19.01.2012 № 26 «Про затвердження Положення про Державний реєстр дитячих закладів оздоровлення та відпочинку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0176-12>.

4. Статистичний щорічник України за 2010-2015рр. // Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm
5. Ведмідь Н. І. Санаторно-курортний комплекс: сервісне управління: монографія / Н.І. Ведмідь ; Київський національний торговельно-економічний університет. – К. : Київський національний торговельно-економічний університет, 2013. – 535 с. : табл., іл.
6. Калініченко А. Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку: поняття, види та форми діяльності / А. Калініченко // Державне управління в Україні: проблеми державотворення, виклики та перспективи : Матеріали II Міжнар. наук. конф. аспірантів та докторантів з державного управління (3 червня 2011 року).– Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2011. – С. 30–34.
7. Кашуба Я.М. Формування системи дитячого оздоровлення і туризму. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Sun/Downloads/tppd_2014_15_5.pdf
8. Ільїна Л.А. Социальные функции детско-юношеского туризма / Л.А. Ільїна // Научный вестник МГИИТ. – 2010. – №3. – С.14 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mgiit.ru/content/научный-вестник-мгиит-scientific-bulletin-msiit-выпуск-35-2010>.
9. Маркетингові дослідження: підручник : [Електронний ресурс] / Т.Б. Решетілова, С.М. Довгань ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Електрон. текст. дані. – Дніпропетровськ : НГУ, 2015. – 357 с. – Режим доступу : <http://mk.nmu.org.ua>
10. Наказний М. Проектування діяльності дитячого оздоровчого закладу: теорія і технологія / М. Наказний : Монографія. – Дніпропетровськ, 2010. – 476 с.
11. Смик О. Основні тенденції розвитку дитячого оздоровлення Чернівецької області / О.Смик // Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2013. – Вип. 672–673 : Географія. – С. 156–159.